

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้ได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน การเขียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการอ่าน
  - 1.1 ความหมายของการอ่าน
  - 1.2 ความสำคัญของการอ่าน
  - 1.3 ประโยชน์ของการอ่าน
  - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
  - 1.5 รูปแบบการอ่าน
  - 1.6 ลำดับขั้นของการอ่าน
2. วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการเขียน
  - 2.1 ความหมายของการเขียน
  - 2.2 ความสำคัญของการเขียน
  - 2.3 ประโยชน์ของการเขียน
  - 2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเขียน
  - 2.5 ลำดับขั้นของการเขียนสรุปความ
  - 2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านกับการเขียน
3. วรรณกรรมท้องถิ่น
  - 3.1 ความหมายของวรรณกรรมท้องถิ่น
  - 3.2 ความสำคัญของวรรณกรรมท้องถิ่น
  - 3.3 ประเภทของวรรณกรรมท้องถิ่น
  - 3.4 การใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นสื่อการเรียนการสอน
4. จิตวิทยาที่เกี่ยวกับการสอนอ่านและการสอนเขียน
  - 4.1 แรงจูงใจและสิ่งเร้า
  - 4.2 ทฤษฎีการเรียนรู้

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านกับการเขียน

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นสื่อ

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

การวิจัยเรื่องนี้ ได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ดังนี้

1.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่ต้องอาศัยเหตุผลในการพิจารณา เพื่อให้เข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ มีผู้กล่าวถึงความหมายของการอ่านในแง่มุมต่างๆกัน ดังนี้

เจริญ กู้เขียว (2540: 12) ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านสรุปได้ว่า เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ความคิด ข้อเท็จจริงจากผู้ส่งสาร ไปยังผู้รับสาร โดยใช้สัญลักษณ์ เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด การที่ผู้อ่านจะเข้าใจเรื่องราวและเข้าใจเจตนาารมณ์ของผู้เขียนเพียงใด นั้นขึ้นอยู่กับความรู้ทางภาษา ประสบการณ์เดิม สิ่งแวดล้อม ทักษะคิดของผู้อ่านเป็นส่วนประกอบสำคัญ วัณณะ บุญจับ (2541: 100) กล่าวถึงความหมายของการอ่านสรุปได้ว่า คือการรับรู้ความหมายจากข้อความหรือถ้อยคำที่ตีพิมพ์อยู่ในสิ่งพิมพ์ หรือจารึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรให้ปรากฏหรือปรากฏอยู่ในรูปสัญลักษณ์ต่างๆที่สามารถแปลความหรือตีความหมายได้ ผกาศรี เข็นบุตร (2542: 5) กล่าวว่า การอ่านหมายถึงกระบวนการค้นหาความหมายหรือความเข้าใจจากตัวหนังสือหรือสัญลักษณ์ต่างๆเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ของผู้อ่าน ส่วน กุณฑลีย์ ไวทยะวงษิข (2543: 2) ให้ความหมายของการอ่านว่า คือกระบวนการทางสมองที่รับสารจากอักษร สัญลักษณ์หรือภาพ แล้วตีความหมายสารนั้น โดยอาศัยพื้นฐานประสบการณ์ความรู้เดิมเพื่อทำความเข้าใจ เชื่อมโยงสิ่งใหม่ที่ได้จากการอ่าน สำหรับ สนิท สัตโยภาส (2545: 92) กล่าวถึงการอ่านสรุปได้ว่า เป็นการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิดเพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเพียงเครื่องหมายแทนคำพูดแต่หัวใจของการอ่านอยู่ที่การเข้าใจความหมาย นอกจากนี้ ณิชฐยากร แก้วทองงค์ (2545: 7) และ มาริน่า เบญจเหม (2546: 12) กล่าวถึงความหมายของการอ่านสรุปได้ว่าเป็นกระบวนการทางสมองในการแปลความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆ ออกมาเป็น

ถ้อยคำอันจะนำไปสู่ความเข้าใจในการอ่านว่าผู้เขียนหรือผู้ส่งสารสื่อความรู้ความคิดมายังผู้อ่าน และสามารถนำความรู้ความคิดไปใช้ประโยชน์ได้

สรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายของสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนต้องการ สื่อออกมาเป็นถ้อยคำ เพื่อให้เข้าใจความหมายและนำไปใช้ โดยอาศัยประสบการณ์เดิมและทัศนคติของผู้อ่านเป็นองค์ประกอบ

1.2 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ และเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน ดังนี้

ซุติมา สุวิทย์รัตน์ (2541: 16) กล่าวสรุปความสำคัญของการอ่านว่าเป็นความจำเป็นพื้นฐานเพื่อการศึกษาหาความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมและเป็นทักษะที่นักเรียนใช้ในการศึกษาหาความรู้ พัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต กรมวิชาการ (2543: 83) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า เป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ผู้ที่มีโอกาสอ่านหนังสือก็มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในอาชีพและชีวิต ขวัญดี อัครวฤทธิชัยและคณะ (2543: 46-47) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านสรุปได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนจะต้องอ่านเพื่อความรู้ และเพื่อความบันเทิง นำผลที่ได้จากการอ่านคือ ความรู้ ความคิด คำตอบ สารมาช่วยในการศึกษาของตนเองและช่วยเหลือสังคม วีระ แข็งกสิการ (2544: 26) และ สุนันtha มั่นเศรษฐวิทย์ (2545: 1) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ตรงกันว่า เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้ เป็นช่องทางของการรับรู้ที่สามารถเลือกสรรและแสวงหาได้ตามโอกาส เป็นทางที่จะเพิ่มพูนความรู้ความคิดและประสบการณ์ได้ทั้งเชิงกว้างและเชิงลึกไม่จำกัดขอบเขต การรู้จักและการใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องจึงจำเป็นสำหรับผู้อ่าน การรู้จักฝึกฝนทำให้ผู้อ่านมีพื้นฐานการอ่านที่ดี ช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2546: 188) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านสรุปได้ว่า เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้และพัฒนาชีวิต นอกจากทำให้เกิดความรู้แล้วก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ ได้แนวคิดในการดำรงชีวิต

กล่าวโดยสรุป การอ่านมีความสำคัญต่อนักเรียน เป็นเครื่องมือที่นักเรียนใช้ในการศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปพัฒนาอาชีพในอนาคตให้ก้าวหน้า และนำมาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข

1.3 ประโยชน์ของการอ่าน

การอ่านมีประโยชน์ต่อนักเรียนทั้งในด้านการศึกษาและการดำรงชีวิต ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถแยกแยะสิ่งที่เป็นประโยชน์ สิ่งที่เป็นข้อคิดเห็น วิเคราะห์สิ่งต่างๆอย่างมีเหตุผล ทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข วีรุธ มาณะศิรินันท์ (2542: 82) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านสรุปได้ว่า เป็นรากฐานของการสร้างคลังแห่งความคิดเพื่อนำมาใช้ในการดำรงตน การศึกษาศิลปวิทยาการ สร้างสรรค์สิ่งดีงามแก่สังคม ธิดา โมสิกรัตน์ และ ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล (2542: 61) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านสรุปได้ว่า ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพูดและการเขียน กุลชาติย์ ไทพะยะฉิม (2543: 2) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านสรุปได้ว่า เป็นรากฐานของความคิดที่จะนำมาใช้ในการดำรงตน สร้างสรรค์สิ่งดีงามแก่สังคม เป็นเครื่องมือที่ดีและง่ายที่ใช้ในการศึกษาหาความรู้ เป็นการฝึกสมอง ฝึกสมาธิ ช่วยสร้างบุคลิกภาพเพราะมีความรู้ ความคิดกว้างไกล มีทรรศนะที่หลากหลาย และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล กรมวิชาการ (2546: 7-8) ได้สรุปประโยชน์ของการอ่านไว้ว่า เป็นการพัฒนาสติปัญญาให้เกิดความรู้ ความฉลาด มีความรอบรู้ในด้านวิชาการ ท้นเหตุการณ์ ท้นโลก เกิดความเพลิดเพลิน มีชีวิตที่สมบูรณ์ มีความก้าวหน้า เป็นการสร้างเสริมบุคลิกภาพที่ดีและเป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี นอกจากนี้ สุนันทา มันเศรษฐวิทย์ (2547: 8) ได้กล่าวสรุปประโยชน์ของการอ่านว่า ให้ประโยชน์ต่อผู้อ่านในด้านความรู้ ความคิด ความเพลิดเพลินและยังสามารถนำความรู้จากการอ่านไปพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้ก้าวหน้า สรุปได้ว่า การอ่านมีประโยชน์ต่อนักเรียนในการเพิ่มพูนสติปัญญา ความรู้ ท้นต่อเหตุการณ์ มีความคิดกว้างไกล สามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ให้มีความก้าวหน้า พัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

ทฤษฎีการอ่านเป็นหลักความจริงที่ได้รับการพิสูจน์แล้ว เป็นพื้นฐานที่นำมาใช้ในการสอนอ่านเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2539: 108 -112) ได้สรุปทฤษฎีการอ่านไว้ คือ

1) ทฤษฎีที่เน้นพฤติกรรม 2) เน้นพัฒนาการ

1) ทฤษฎีที่เน้นพฤติกรรม ของสกินเนอร์ (Skinner) สเต็ต (Staat) และกาเย่ (Gagne) มีแนวคิดว่าการเรียนรู้เป็นการสร้างนิสัย เป็นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง การเสริมแรงที่เหมาะสมในขณะที่มีการตอบสนอง สิ่งเร้าจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้

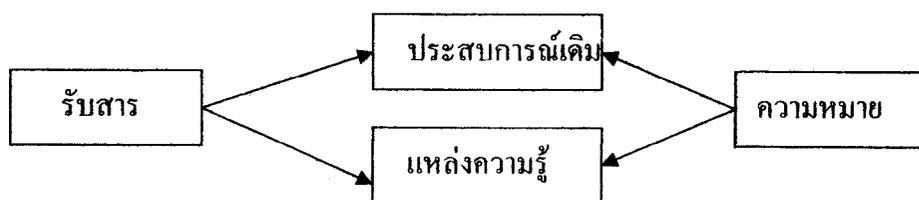
อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นถึงผลการเสริมแรงต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลที่มีต่อพฤติกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ประสบการณ์ในการเรียนรู้ การเก็บสะสมความรู้ และการนำความรู้ที่นั่นกลับมาใช้

ทฤษฎีนี้นำมาใช้กับงานวิจัย คือ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นครูจะต้องสร้างนิสัยให้นักเรียน เกี่ยวกับ มารยาทในการพูดอภิปราย การแสดงความคิดเห็น ไปพร้อมกับการเรียนรู้ด้วย และในการจัดการเรียนการสอนจะต้องให้การเสริมแรง โดยให้คำชม เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ทฤษฎีที่เน้นพัฒนาการ ของเอลไคน์ (Elkind) มีแนวคิดว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยที่ต้องพึ่งผู้อื่นและจะพัฒนาไปเรื่อยๆตามวัยที่เจริญขึ้น การเรียนรู้ความสามารถหรือทักษะเฉพาะอย่างในแต่ละช่วงอายุ เป็นสิ่งสำคัญ ถ้าประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่เหมาะสมนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นในช่วงพัฒนาการเฉพาะนั้นแล้ว การเรียนรู้ในส่วนนั้นจะบกพร่องไป และจะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ในส่วนนั้นภายหลังด้วย ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมที่เกิดขึ้นในช่วงอายุหนึ่ง ๆ นั้นจะก่อให้เกิดข้อบกพร่องในการเรียนรู้ด้วย ดังนั้นการอ่านเป็นกระบวนการรับรู้ที่มีพื้นฐานมาจากช่วงพัฒนาการต่าง ๆ ตามวัยของเด็ก การสอนอ่านจึงต้องพิจารณาพัฒนาการของเด็ก

ทฤษฎีนี้นำมาใช้กับงานวิจัย คือ การพิจารณาเลือกเนื้อหาที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องเลือกเรื่องที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545: 56-59) กล่าวถึง ทฤษฎีการอ่าน 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการเน้นความสัมพันธ์ของข้อความ และทฤษฎีเน้นการวิเคราะห์ข้อความ

1) ทฤษฎีเน้นความสัมพันธ์ของข้อความ เป็นทฤษฎีที่เน้นใจความสำคัญของสารเป็นหลัก เมื่อผู้อ่านได้อ่านแล้วจะนำใจความสำคัญในแต่ละข้อความมารวมกันโดยให้ต่อเนื่อง แล้วทำความเข้าใจกับใจความเหล่านั้นอีกครั้งหนึ่ง เช่น ทฤษฎีของ Trabasso ที่ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กัน 2 ประการ คือ ผู้อ่านรับสารต่อจากนั้นทำการเปรียบเทียบโดยอาศัยประสบการณ์เดิม หากผู้อ่านไม่มีประสบการณ์เดิมมาก่อนจำเป็นต้องอาศัยผู้รู้ช่วยแนะนำ ลำดับขั้นการอ่านตามพื้นฐานทฤษฎีนี้แบ่งเป็น 3 ขั้น ดังแผนภูมิ

ทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับงานวิจัยคือ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องแล้ว นำคำหรือกลุ่มคำสำคัญในแต่ละย่อหน้ามาเชื่อมโยงให้เป็นแนวคิด โดยอาศัยประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาเทียบ ทำให้สามารถจับใจความสำคัญของเรื่อง และสรุปเป็นแนวคิดของเรื่องได้

2) ทฤษฎีเน้นการวิเคราะห์ข้อความ เป็นทฤษฎีที่เน้นความสำคัญขององค์ประกอบย่อยของประโยค ได้แก่ ประธาน กริยา กรรม ส่วนขยาย การที่จะเข้าใจความหมายของข้อความหรือเรื่องที่อ่านได้คตินั้น นอกจากจะต้องรู้จักองค์ประกอบของประโยคแล้ว จะต้องรู้จักคำชนิดต่างๆ ด้วย เช่น ทฤษฎีของ Frederiken ทฤษฎีนี้ได้นำโครงสร้างทางหลักภาษาเป็นแกนสำหรับสร้างความเข้าใจการอ่าน โดยผู้อ่านต้องทำความเข้าใจความหมายของถ้อยคำในประโยค หน้าที่ของคำ การนำคำมาเชื่อมโยงโดยอาศัยวิธีการทางหลักภาษา ถ้าผู้อ่านเข้าใจโครงสร้างของประโยคก็จะเข้าใจความหมายของประโยค

การนำทฤษฎีนี้มาใช้ในงานวิจัย คือ ในการอ่านเรื่อง นักเรียนต้องรู้จักองค์ประกอบของประโยค เช่น ประธาน กริยา กรรม และชนิดของคำในเรื่องที่อ่าน จึงจะเข้าใจความหมายของประโยค ทำให้สามารถจับใจความสำคัญของเรื่อง และสรุปเป็นแนวคิดของเรื่องได้

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการอ่านมีหลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีที่เน้นพฤติกรรม เน้นพัฒนาการ เน้นความสัมพันธ์ของข้อความ และทฤษฎีวิเคราะห์ข้อความ สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนอ่านเรื่อง แสดงความคิดเห็นอย่างมีมารยาท วิเคราะห์องค์ประกอบของประโยค ค้นหาคำหรือกลุ่มคำสำคัญในประโยคมาเชื่อมโยงเป็นแนวคิดโดยอาศัยประสบการณ์เดิมมาช่วย

1.5 รูปแบบการอ่าน

รูปแบบการอ่าน หมายถึง ข้อความที่อธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการอ่าน เพื่อจับใจความ การอ่านเรื่องราวต่าง ๆ จำเป็นที่ผู้อ่านจะต้องคำนึงถึงรูปแบบการอ่านที่ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อให้การอ่านมีประสิทธิภาพ สุมิตรา อังวัฒนกุล (2539: 104-114) ได้นำรูปแบบการอ่านที่เน้นทักษะ ของเกรย์ (Gray) และการอ่านตามทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เน้นความรู้ความเข้าใจของ โรเบิร์ต (Roberts) และลินเคอร์ (Leunqer) กล่าวไว้ สรุปได้ ดังนี้

- 1) รูปแบบการอ่านที่เน้นทักษะ คือ ต้องจำคำและเข้าใจความหมาย ประเมินค่าความคิดของผู้เขียนได้และเก็บไว้เป็นความรู้ต่อไป
- 2) รูปแบบที่เน้นที่กระบวนการรับสาร ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการด้าน

กลไกนำสิ่งเร้าเข้าสู่สมองและการตีความเมื่อสิ่งเร้าเข้าสู่สมอง

3) รูปแบบที่เน้นการอ่านตามทฤษฎีทางจิตวิทยา เน้นที่พฤติกรรมความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาการ

4) รูปแบบการอ่านตามแนวคิดทางภาษาศาสตร์ คือการอ่านเป็นความสัมพันธ์ ระหว่างภาษาและความคิด

การนำรูปแบบการอ่านดังกล่าวมาใช้ในงานวิจัยคือ ในกิจกรรมการสอน ขั้นตอนการอ่าน ก่อนอ่านเนื้อเรื่อง นักเรียนต้องทำความเข้าใจความหมายของคำในชื่อเรื่อง และ เนื้อเรื่อง ก่อนที่นักเรียนจะอ่านเนื้อเรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นนั้นอย่างละเอียด จนเกิดความสัมพันธ์ ระหว่างภาษาและความคิด ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ แล้วสามารถตีความเรื่องที่อ่านได้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2542: 61 – 62) ได้กล่าวถึงรูปแบบการอ่าน ดังนี้

1) รูปแบบการอ่านที่เน้นความหมายของกูดแมน (Goodman) ได้อธิบายว่า เมื่อผู้อ่านรับสารและส่งสารออกไป ผู้อ่านจะค้นหาความหมายของคำ ประโยคและข้อความ ตลอดเวลา สมองจะทำหน้าที่ตัดสินใจว่า ข้อความที่อ่านนั้นมีความหมายว่าอย่างไร ผู้อ่านจึงต้องใช้ความรู้เดิมเข้ามาช่วยตัดสินใจ การอ่านตามรูปแบบนี้จึงเป็นกระบวนการ บน-ล่าง บน หมายถึง สมองล่าง หมายถึง สสาร อาจกล่าวได้ว่า ภาษาพูดเปรียบเสมือนพื้นฐานสำหรับให้ความหมายในการอ่านการรับสัญญาณหรือสัญลักษณ์ที่ต่างกัน ในบางครั้งไม่ได้ทำให้ความหมายของคำแตกต่างกัน สังคมหนึ่งยอมรับคำว่า มาม้า หมายถึง แม่ ดังกล่าว คำว่า มาม้า จึงเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้ในสังคมหนึ่ง แต่แตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่งที่ใช้คำว่า แม่ ซึ่งคำทั้งสองก็มีความหมายเหมือนกัน

2) รูปแบบการอ่าน บน-ล่าง (Top-down) เป็นรูปแบบการอ่านที่เน้น ความสำคัญของสมอง ทำหน้าที่จับใจความของเรื่องให้ได้ แล้วจึงศึกษาความหมายของคำยาก ภายหลังที่อ่านจบเรื่องแล้ว รูปแบบการอ่านชนิดนี้จะเน้นการอ่านจับใจความสำคัญ ต่อจากนั้นจึง ทำการวิเคราะห์เนื้อเรื่อง ประโยคและคำ เพื่อเข้าใจความหมายในส่วนที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อย ขั้นสุดท้ายจึงอ่านซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

การนำรูปแบบนี้มาใช้ในการวิจัยเรื่องนี้คือ 1) ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียน จะต้องค้นหาความหมายของคำในชื่อเรื่อง คำหรือกลุ่มคำที่อ่านในเนื้อหา โดยใช้ประสบการณ์เดิม มาช่วย จะทำให้เข้าใจเนื้อเรื่อง 2) ในขั้นตอนการอ่านนักเรียนอ่านเนื้อเรื่องจบแล้วจะซักถาม ความหมายของคำ ประโยคและวิเคราะห์ แล้วให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการอ่านมีหลายรูปแบบคือ รูปแบบการอ่านที่เน้น ความหมาย เน้นกระบวนการบน - ล่าง เน้นทักษะ เน้นที่กระบวนการรับสาร การอ่านตาม

ทฤษฎีทางจิตวิทยา และตามแนวคิดทางภาษาศาสตร์ นักเรียนสามารถนำการอ่านนี้ไปพัฒนาการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 ลำดับขั้นของการอ่าน

กรมวิชาการ (2540: จ-ฉ) กล่าวถึงขั้นตอนการอ่านในใจเพื่อความเข้าใจ ดังนี้

1) สํารวจและตั้งคำถาม โดยอ่านคร่าวๆ กวาดสายตาเฉพาะตอนที่สําคัญ แล้วตั้งคำถาม

2) อ่านพินิจและตอบคำถาม โดยอ่านอีกครั้งเพื่อหาคำตอบ จับประเด็นสําคัญ หารายละเอียดของเรื่อง หาเหตุและผลของเหตุการณ์

3) ตอบคำถามและทบทวน ผู้อ่านตอบคำถามและทบทวนตรวจสอบคำตอบจากเรื่องที่อ่าน แล้วแก้ไขคำตอบ

จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2543: 92 - 94) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการอ่านในใจเพื่อจับใจความไว้ ดังนี้

1) พิจารณาคำหรือวลีในข้อความ ซึ่งจะบ่งบอกแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ส่วนใดเป็นข้อความเกริ่นนำหรือขยายและส่วนใดเป็นการกล่าวซ้ำ

2) ตั้งคำถามโดยหาคำตอบจากข้อความนั้น ไปตามลำดับก็จะช่วยให้แบ่งข้อความได้ชัดเจนขึ้น

3) ถ้าเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องยาว มีหลายย่อหน้า จะต้องอ่านแต่ละย่อหน้า แล้วจึงพิจารณาประเด็นที่ผู้เขียนเน้นมากที่สุดในแต่ละย่อหน้า

กรมวิชาการ (2546: 189 -190) กล่าวถึงขั้นตอนการอ่านในใจเพื่อจับใจความ ดังนี้

1) อ่านผ่านๆ โดยตลอด เพื่อให้รู้ว่าเรื่องที่อ่านว่าด้วยเรื่องอะไร จุดใดเป็นจุดสําคัญของเรื่อง

2) อ่านให้ละเอียดเพื่อทำความเข้าใจอย่างชัดเจน ไม่ควรหยุดอ่านระหว่างเรื่อง เพราะทำให้ความเข้าใจไม่ติดต่อกัน

3) อ่านซ้ำตอนที่ไมเข้าใจ และตรวจสอบความเข้าใจบางตอนให้แน่นอนถูกต้อง

4) เรียบเรียงใจความสําคัญของเรื่องด้วยตนเอง

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2547: 174 – 175) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการอ่านในใจ เพื่อจับใจความ ดังนี้

1) ขั้นก่อนอ่าน เป็นขั้นนำก่อนเริ่มต้นเข้าสู่การอ่านจับใจความ ขั้นนี้ผู้อ่าน จะต้องสร้างความรู้สึกลงใจที่จะอ่านสาร โดยกำหนดจุดประสงค์ของการอ่านเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเลือกสารเพื่อการอ่านให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดำรงพื้นฐานความรู้เดิมเกี่ยวกับประเภทของสารที่จะอ่าน พิจารณาชื่อเรื่องแล้วตั้งสมมติฐานเพื่อทำนายเหตุการณ์ในเรื่อง กำหนดทิศทาง และลำดับขั้นของการอ่านในใจเพื่อจับใจความ

2) ขั้นอ่าน เป็นการปฏิบัติตนเพื่อการอ่านจับใจความโดยอ่านชื่อเรื่องเป็นลำดับแรก แล้วพยายามทำความเข้าใจความหมายของชื่อเรื่อง อ่านแต่ละย่อหน้าของเรื่องอย่างรอบคอบเพื่อค้นหาคำ กลุ่มคำ และประโยคสำคัญที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับชื่อเรื่องแล้วจดบันทึกไว้ อ่านบททวนอีกครั้งตั้งแต่ต้นจนจบเพื่อเป็นการทบทวนเรื่องราวทั้งหมด

3) ขั้นหลังอ่าน ทบทวน ด้วยการเรียงลำดับเรื่องราวทั้งหมดแล้วสรุปเรื่องให้เหลือเฉพาะประเด็นสำคัญ ตอบคำถามตามระดับขั้นของการอ่านจับใจความ ตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบ ถ้ามีข้อผิดพลาดจากเรื่องที่อ่านให้อ่านเรื่องซ้ำเพื่อหาคำตอบ และถ้ามีข้อสงสัยควรอ่านเพิ่มเติมจากเอกสารอื่น เพื่อตอบข้อสงสัย

สรุปได้ว่าขั้นตอนการอ่านในใจเพื่อจับใจความ เริ่มต้นนักเรียนต้องอ่านชื่อเรื่อง พิจารณาคำหรือกลุ่มคำที่ปรากฏในชื่อเรื่อง เพื่อศึกษาความหมายของคำหรือกลุ่มคำนั้น แล้วตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบจากเรื่องที่อ่าน ตามด้วยอ่านเรื่องอย่างคร่าวๆ และเนื้อเรื่องอย่างละเอียดทีละย่อหน้าเพื่อหาคำ หรือกลุ่มคำสำคัญ แล้วสรุปประเด็นสำคัญในเรื่องเพื่อนำไปสู่การจับใจความสำคัญของเรื่อง และสามารถสรุปเรื่อง วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น และประเมินค่าจากเรื่องที่อ่าน

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการเขียน

การวิจัยเรื่องนี้ ได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการเขียน ดังนี้

2.1 ความหมายของการเขียน

การเขียน เป็นการสื่อความรู้ ความคิด ความรู้สึกหรือประสบการณ์ออกมาเป็น ลายลักษณ์อักษร มีผู้กล่าวถึงความหมายของการเขียน ดังนี้

อุไร วุฒิสัทธา (2541: 11) และ สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2541: 171)

กล่าวสรุปความหมายของการเขียนว่า หมายถึง การสื่อสาร หรือการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ และความคิดเห็นต่างๆของมนุษย์ ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ ปรัชญา อากาศ (2542: 129) กล่าวถึงความหมายของการเขียนสรุปได้ว่า คือ การแสดงออกเพื่อการสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยใช้สัญลักษณ์ ภาษา ตัวอักษรเป็นสื่อเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความต้องการ ความรู้สึก ประสบการณ์เพื่อให้ผู้อื่นทราบ ดุสิต หังสวก (2543: 8) สรุปความหมายของการเขียนว่า เป็นการติดต่อสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้ความคิด ให้ผู้อ่านเข้าใจโดยอาศัยความสามารถในการใช้ถ้อยคำ จำนวนภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม ชัดเจนทำให้ผู้อ่านซาบซึ้ง สำหรับ จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2543: 169) ได้กล่าวถึงความหมายของการเขียนสรุปได้ว่า เป็นการสื่อสารความหมายด้วยอักษรเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด อารมณ์และความรู้สึก ประสบการณ์ ข่าวสารและจินตนาการจากผู้เขียนไปสู่ผู้อ่าน ส่วน รัชฎพันธ์ พงสาวกุล (2545: 11) กล่าวว่า การเขียนคือการสื่อความหมายโดยการเรียบเรียงความรู้ความคิด ความรู้สึกตลอดจนประสบการณ์ต่างๆของผู้เขียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้มีความหมายตรงกัน

กล่าวโดยสรุป การเขียน หมายถึง การบันทึกข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า การเรียบเรียงความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ของผู้เขียน โดยใช้ถ้อยคำและจำนวนภาษาที่ถูกต้อง การติดต่อสื่อสาร การถ่ายทอดข่าวสารไปยังผู้อ่านด้วยลายลักษณ์อักษรเพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจที่ตรงกัน

2.2 ความสำคัญของการเขียน

การเขียนมีความสำคัญต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นทักษะที่ต้องนำไปใช้ในการบันทึกข้อมูลจากการเรียนรู้กลุ่มสาระต่างๆในห้องเรียน การเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้าและทำแบบฝึกหัด นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียน ดังนี้ วรรณิ โสมประยูร (2540: 475-476) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสรุปได้ว่า เป็นเครื่องมือถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม และเป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญา ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การเขียนเป็นเครื่องมือในการบันทึกสิ่งที่ได้อ่านหรือได้ฟังจึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้ และสามารถใช้ในการเขียนประกอบอาชีพได้ พร็ิมเพราวดี หันตรา (2541: 79) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนว่า มีบทบาทมากในชีวิตประจำวัน เป็นเครื่องมือในการสื่อสารซึ่งหากมีความชัดเจนแล้วจะส่งเสริมสติปัญญา ความรู้สึก และความรู้ ความคิด อุษา ประยงค์รัตน์ (2541: 69) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสรุปได้ว่า เป็นการส่งสารอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนได้แสดงออกในด้านความรู้ ความคิดเห็น ความรู้สึกและความเข้าใจให้ผู้อื่น

ทราบ ถ้าผู้เขียนใช้ภาษาในการเขียนดี การสื่อสารก็จะสัมฤทธิ์ผล สำหรับ สนิท สัตโยภาส (2545: 142-143) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสรุปได้ว่า มีความสำคัญที่นักเรียนใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารในด้านการศึกษาล่าเรียนให้ประสบความสำเร็จ ในการเผยแพร่และกระจายความรู้ ความคิด ข่าวสารได้รวดเร็วและกว้างไกล ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมและบันทึกสิ่งที่ให้คุณค่าทางสังคมเพื่อประโยชน์แก่คนรุ่นหลัง สามารถใช้การเขียนในการสร้างความรัก ความสามัคคี ความเข้าใจ สร้างสันติสุขแก่สังคมโลกและสามารถใช้การเขียนประกอบอาชีพได้ สรุปได้ว่า การเขียนมีความสำคัญต่อนักเรียนมาก เพราะนักเรียนต้องใช้เป็นเครื่องมือในการบันทึกสรุปผลจากการศึกษาค้นคว้า ในการสื่อสาร การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านการศึกษาและในชีวิต

2.3 ประโยชน์ของการเขียน

การเขียนมีประโยชน์ต่อนักเรียนในการบันทึกสิ่งที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า บันทึกสิ่งที่เกิดจากการเรียนในห้องเรียน ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ กระตุ้นให้เกิดความคิด แทรกเสริม และเกิดความเพลิดเพลิน ดังที่ ประภาวดี สืบสนธิ์ (2542: 306) กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนสรุปได้ว่า เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อนักเรียนในการศึกษาล่าเรียน นักเรียนสามารถนำการเขียนมาใช้ในการเรียนให้ดีขึ้น นักเรียนที่มีทักษะในการเขียนจะประสบความสำเร็จและสามารถศึกษาต่อในระดับสูงๆ และเมื่อจบการศึกษาแล้วการอ่านและการเขียนจะเป็นประโยชน์ต่อการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (ฉวีวรรณ อุทากินันท์ 2542: 3) ส่วน กัญญา ทิพย์ลาย (2545: 11) กล่าวสรุปประโยชน์ของการเขียนสรุปความ ว่ามีประโยชน์ในด้านใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ ในการวัดผล และประเมินผล ช่วยให้การเรียนรู้มีความหมาย ช่วยพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนให้มีประสิทธิภาพ และยังเป็นการฝึกทักษะด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ซึ่งเป็นการฝึกให้เกิดดุลยภาพทางสมอง กรมวิชาการ (2546: 316) กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนว่า ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ความคิดอย่างกว้างขวาง สามารถใช้การเขียนถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามไปยังผู้อื่น

กล่าวโดยสรุป การเขียนมีประโยชน์ต่อนักเรียน เป็นการเพิ่มพูนสติปัญญา ฝึกทักษะด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทำให้นักเรียนมีความคิดกว้างไกล สามารถนำความรู้และทักษะจากการเขียนไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาคุณภาพชีวิต และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

ศุภันธา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540: 15 –16) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเขียนของ ไวท์ (White) 2 ทฤษฎี ดังนี้

1) ทฤษฎีการอ่านเพื่อการวิเคราะห์รูปแบบ (The Formulistic Theory of Reading) กล่าวถึงความสัมพันธ์การอ่านกับการเขียน คือ เมื่อผู้อ่าน อ่านสาร ข้อความหรือเรื่องราวต่างๆ แล้วจะทำกรวิเคราะห์ลักษณะรูปแบบเรื่องที่อ่าน นอกจากนั้นจะทำกรวิเคราะห์เหตุการณ์ในเรื่อง คุณลักษณะของตัวละคร เพื่อประโยชน์ในการนำมาใช้ในการเขียน ดังนั้นเมื่อผู้อ่านสนใจงานเขียนประเภทใด ก็มักสนใจที่จะเขียนงานประเภทนั้น

2) ทฤษฎีการอ่านวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษา (The Post Structural Theory of Reading) เป็นทฤษฎีที่กล่าวว่า เมื่อผู้อ่านอ่านงานเขียนประเภทต่างๆ จะรู้จัก คำศัพท์ ความหมาย ชนิดและหน้าที่ รู้จักโครงสร้างของคำ ประโยค และข้อความที่อ่าน เมื่ออ่านเรื่องใดก็จะเรียนรู้เรื่องนั้น จากทฤษฎีทั้งสอง 2 ทฤษฎีนี้ สามารถมาใช้เป็นแนวทางในการสอนเขียน โดยเริ่มจากกิจกรรมการอ่าน แล้วตามด้วยการจัดกิจกรรมการเขียน

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการเขียนมี 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการอ่านเพื่อการวิเคราะห์รูปแบบ เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงความสัมพันธ์การอ่านกับการเขียน คือ เมื่ออ่านเรื่องใดก็จะเรียนรู้เรื่องนั้นแล้วจะนำมาเขียนต่อไป และทฤษฎีการอ่านวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษา เป็นทฤษฎีที่เห็นว่าเมื่อผู้อ่าน อ่านงานเขียนประเภทต่างๆ รู้จักคำศัพท์ ความหมาย ชนิดและหน้าที่ รู้จักโครงสร้างของคำ ประโยค และข้อความที่อ่านจะสามารถนำมาเขียนได้

ทฤษฎีทั้งสอง 2 ทฤษฎีนี้นำมาใช้ในงานวิจัย คือ เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านการอ่าน ให้นักเรียนรู้จัก คำศัพท์ ความหมาย ชนิดของคำศัพท์ โครงสร้างของคำ ประโยคและข้อความในเนื้อเรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นที่อ่านแล้ว นักเรียนนำมาเขียนอธิบาย ความหมายวรรณกรรมท้องถิ่นที่อ่าน หรือนำแนวคิดของเรื่องที่อ่านมาเขียนสรุปความ

2.5 ลำดับขั้นของการเขียนสรุปความ

การเขียนสรุปความ เป็นการเขียนที่สืบเนื่องมาจากการอ่าน โดยผู้อ่านหยิบยกประเด็นสำคัญจากสิ่งที่อ่านมาเรียบเรียงเป็นภาษาของตนเองและถ่ายทอดออกมาด้วยวิธีเขียนที่ชัดเจน โดยเขียนย่อเอาแต่ใจความสำคัญจากข้อความหรือเนื้อเรื่องแต่ยังคงข้อมูลหรือความคิดเห็นไว้ มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงการเขียนสรุปความ ดังนี้

ศศิธร ชัญญลักษณ์นันท์ (2542: 211) กล่าวถึงวิธีการเขียนสรุปความไว้ว่า ผู้เขียนสรุปความต้องเขียนร่างข้อความสั้นๆที่จดไว้ ชัดเจนตา ตกแต่งข้อความเป็นภาษาที่ดี สื่อความหมายได้ชัดเจน ผกาศรี เย็นบุตร (2542: 153-154) ได้กล่าวถึงวิธีการเขียนสรุปความไว้ว่า เป็นการเขียนที่ต่อเนื่องมาจากการอ่านสรุปความ มีลำดับขั้นตอนการเขียน 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นอ่าน อ่านข้อความอย่างน้อย 2 เที่ยวเพื่อจับแนวคิด 2) ขั้นคิด คิดคำถามง่ายๆเพื่อเป็นแนวทางโดยหาประโยชน์ที่ครอบคลุมแนวคิดของเหตุการณ์หรือสิ่งที่เกี่ยวข้อง 3) ขั้นเขียน เขียนร่างข้อความที่อ่านเป็นโครงเรื่องเกี่ยวกับประเด็นหลัก ชัดเจนตาข้อความให้สื่อความหมายชัดเจน จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2543: 230) ได้กล่าวถึงวิธีการเขียนสรุปความว่า ผู้เขียนต้องนำผลจากการอ่านสรุปใจความสำคัญจากแต่ละย่อหน้า เขียนสรุปย่อๆ เอาไว้พิจารณาร่วมกันเพื่อเรียบเรียงสรุปเป็นภาษาเขียนของตนเอง ทำให้การเขียนสรุปความมีความกระชับรัดกุมยิ่งขึ้น สำหรับดวงใจ ไทยอุบุญ (2543: 36) ได้กล่าวถึงการเขียนสรุปความว่า ในการเขียนสรุปความผู้เขียนจะแสดงทรรศนะหรือข้อคิดเกี่ยวกับเรื่อง บางครั้งอาจใช้ประโยคสรุปความเพียงตอนเดียวหรือประโยคเดียวก็พอ ส่วน กัญญา ทิพย์ลาย (2545: 9) กล่าวถึงการเขียนสรุปความว่า เป็นการเขียนเรียบเรียงสาระสำคัญของเรื่องให้สละสลวย สั้น กระชับรัด ด้วยภาษาของผู้สรุป รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2547: 287) ได้กล่าวว่าการเขียนสรุปความผู้สรุปต้องเรียบเรียงใจความสำคัญให้ครบถ้วนอย่างกระชับรัด ชัดเจน ด้วยภาษาของตนเอง

กล่าวโดยสรุป การเขียนสรุปความเป็นการเขียนที่นักเรียนต้องอ่านงานเขียนแล้ววิเคราะห์เนื้อหา สรุปใจความสำคัญ สิ่งที่คุณเขียนเน้น จดบันทึกไว้แล้วนำมาเขียนสรุปความให้กะทัดรัด ชัดเจน สละสลวย ด้วยภาษาของตนเอง

2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านกับการเขียน

การอ่านและการเขียนเป็นทักษะที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน นักเรียนที่อ่านเก่งก็จะเขียนได้ดีด้วย ดังที่ ศิริพร ลิ้มตระกูล (2541: 21) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการเขียนสรุปได้ว่า การที่จะเข้าใจเรื่องที่ทำนั้นผู้อ่านจะต้องเข้าใจความคิดของผู้เขียน และการที่จะเข้าใจว่าผู้เขียน เขียนอย่างไรนั้นก็ต้องพยายามรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลที่ผู้อ่านได้มาจากความเข้าใจออกมาเป็นโครงสร้างข้อความที่จะทำให้เห็น โครงเรื่องของผู้เขียน ศรีวิไล พลมณี (2545: 127) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการเขียนสรุปได้ว่า ผู้อ่านจะประสบความสำเร็จในการอ่านสาร ต้องรู้จักแนวทางในการเขียนของผู้เขียน การอ่านเปรียบเหมือนกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน ส่วน สมเกียรติ กินจำปา (2545: 48-49) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการเขียนสรุปได้ว่า เป็นทักษะที่ต้องฝึกควบคู่กัน ไปเพราะทักษะ

ทั้งสองเป็นทักษะที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน นักเรียนจะอ่านได้ดีถ้าหากมีความสามารถในการเขียน และนักเรียนจะเขียนได้ดีถ้ามีทักษะในการอ่านที่ดี กรมวิชาการ(2546: 133) ได้กล่าวถึง การเรียนในระดับพื้นฐานของนักเรียน โดยจะเน้นให้นักเรียนอ่านและเขียน ได้ถูกต้องแม่นยำตามหลักเกณฑ์ทางภาษานอกจากนี้ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2547: 15) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านกับการเขียนเป็นกระบวนการที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ซึ่งไม่สามารถแยกจากกันได้ ผู้เขียนนำเสนอความรู้ ความคิดด้วยตัวอักษรไปยังผู้อ่านให้ผู้อ่านได้รับรู้ ส่วนผู้อ่านจะค้นหาความหมายจากตัวอักษรที่เป็นความรู้ ความคิดของผู้เขียน ความสัมพันธ์ของการอ่านกับการเขียนจะเป็นกระบวนการหมุนเวียนกันไป

สรุปได้ว่า การอ่านและการเขียนมีความสัมพันธ์กัน โดยผู้เขียนนำเสนอความรู้ ความคิด ด้วยตัวอักษรเพื่อสื่อให้ผู้อ่าน ส่วนผู้อ่านจะเข้าใจความหมายและได้รับความรู้ ความคิด จากตัวอักษรที่ผู้เขียนนำเสนอไว้ได้ค่านั้นจะต้องเข้าใจแนวทางการเขียนของผู้เขียน

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมท้องถิ่น

การวิจัยเรื่องนี้ ได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้วรรณกรรมท้องถิ่น เป็นสื่อการสอน ดังนี้

3.1 ความหมายของวรรณกรรมท้องถิ่น

อัจฉรา ทองดี (2538: 6) กล่าวถึงความหมายของวรรณกรรมท้องถิ่น สรุปได้ว่า คือ เรื่องราวที่แต่งโดยอาศัยศิลปะการใช้ภาษา ใช้ถ้อยคำของภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ เช่น เพลงพื้นบ้าน นิทาน ตำนาน ปริศนาคำทาย ภาษาถิ่น สำนวน และสุภาษิต เพื่อสื่อความเข้าใจสภาพการดำรงชีวิต ทศนคติ ค่านิยมและความเชื่อของบรรพบุรุษที่มีส่วนสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน พรทิพย์ ชังธาดา(2538: 12) กล่าวถึงความหมายของวรรณกรรมท้องถิ่นว่า หมายถึง วรรณกรรมที่เป็นมุขปาฐะ คือใช้ถ้อยคำเล่าสืบต่อกันมา และวรรณกรรมลายลักษณ์ คือ วรรณกรรมที่บันทึกไว้ในวัสดุต่างๆ เป็นวรรณกรรมที่ปรากฏอยู่ในท้องถิ่น รูปแบบและภาษาเป็นไปตามความนิยมของท้องถิ่น เรวดี เอี่ยมจินตนาทิจ (2542: 30) กล่าวถึงความหมายของวรรณกรรมท้องถิ่นว่า คือวรรณกรรมทั้งลายลักษณ์และมุขปาฐะที่สร้างขึ้นโดยชาวบ้านในท้องถิ่นเพื่อสะท้อนให้เห็นความเป็นมา ชีวิตความเป็นอยู่ แสดงให้เห็นความเชื่อของคนในท้องถิ่นนั้น และให้คติสอนใจ ซึ่งแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ส่วน นวพร ปิตรังสี (2543: 36) กล่าวว่า วรรณกรรมท้องถิ่นหมายถึง วรรณคดีท้องถิ่นที่ถ่ายทอดระหว่างกลุ่มชนในท้องถิ่น ผู้เล่า ผู้เขียนเป็นคนในท้องถิ่น หรือเขียนให้คนในท้องถิ่นฟังหรืออ่าน

มีทั้งที่เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะซึ่งถ่ายทอดด้วยปาก และวรรณกรรมลายลักษณ์ซึ่งถ่ายทอดด้วยการเขียน สำหรับ กรมวิชาการ (2546: 341) ให้ความหมายของวรรณกรรมท้องถิ่นสรุปได้ว่า หมายถึง วรรณกรรมที่กำเนิดหรือมีอยู่สืบต่อกันในท้องถิ่นต่างๆ ทั้งที่เป็นมุขปาฐะและลายลักษณ์ ใช้ภาษา ตัวอักษร ฉันทลักษณ์และเนื้อหาเป็นแบบเฉพาะของคนในท้องถิ่นนั้นๆ และไม่ใช่วรรณกรรมของราชสำนักหรือวรรณกรรมส่วนกลางที่รู้จักกันทั่วไป

กล่าวโดยสรุป วรรณกรรมท้องถิ่นหมายถึง เรื่องราวที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นซึ่งบุคคลในท้องถิ่นสร้างขึ้นหรืออนุรักษ์เอาไว้ มีเนื้อหาสาระเฉพาะของคนในท้องถิ่น ทั้งวรรณกรรมที่ถ่ายทอดด้วยปากและถ่ายทอดด้วยการเขียน มีรูปแบบตามความนิยมของท้องถิ่นนั้นๆ

3.2 ความสำคัญของวรรณกรรมท้องถิ่น

วรรณกรรมท้องถิ่นจัดว่าเป็นบันทึกเรื่องราวของบรรพบุรุษของแต่ละท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน เป็นวรรณกรรมที่เกิดขึ้นจากคนในท้องถิ่น ถ่ายทอดต่อกันมาสู่คนรุ่นหลังโดยคนในท้องถิ่น เป็นสิ่งที่ปลูกฝังแนวความคิด คติ และค่านิยม ของคนในท้องถิ่นซึ่งได้แทรกซึมในจิตใจของคนแต่ละยุคสืบต่อกันมา พรทิพย์ ชังธาดา (2538: 11) กล่าวว่า วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมพื้นบ้านที่บันทึกเรื่องราวความเป็นอยู่ ความประพฤติปฏิบัติซึ่งสืบทอดกันมาหมายชั่วอายุคน การถ่ายทอดวรรณกรรมท้องถิ่นจะสอดคล้องอยู่กับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นตลอดเวลาทำให้คงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน แต่หากขาดการอนุรักษ์ สืบทอดจะทำให้สูญหายไป จึงจำเป็นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องหาแนวทางอนุรักษ์เพื่อให้วรรณกรรมท้องถิ่นซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่าได้คงอยู่และสืบทอดสู่คนรุ่นหลัง การนำวรรณกรรมท้องถิ่นมาให้นักเรียนได้ศึกษา ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตของบรรพบุรุษ เพื่อนำไปสู่การมีทักษะชีวิตที่จะแสวงหาความรู้และการดำรงชีวิตที่เหมาะสมบนพื้นฐานของตนเอง ดังที่ รัตนะ บัวสนธ์ (2540: 229) กล่าวว่า การเรียนรู้สรรพสิ่งใดๆก็ตามของบุคคล ถ้าปราศจากการเรียนรู้ เข้าใจในรากเหง้าของตน ย่อมก่อให้เกิดความไม่รู้จักตัวตนที่แท้จริงของบุคคลนั้น ส่วน เรวดี เอี่ยมจินดาภิ (2542: 31) กล่าวถึงความสำคัญของวรรณกรรมท้องถิ่นสรุปได้ว่า เป็นสิ่งที่ใช้สืบทอดแนวคิด ค่านิยม ของแต่ละท้องถิ่น เป็นสิ่งที่ใช้ควบคุมสังคมและสอนจริยธรรมตามคำสอนในศาสนา ทำให้สังคมในท้องถิ่นนั้นมีความสงบสุข โชค ศรีสุวรรณ (2546: 58) กล่าวถึงนิทานพื้นบ้านซึ่งเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทหนึ่งสรุปได้ว่า เป็นวัฒนธรรมทางความคิด มีคติสอนใจและคุณธรรมที่สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

กล่าวโดยสรุปวรรณกรรมท้องถิ่นมีความสำคัญ เป็นสิ่งที่ใช้สืบทอดแนวคิด ความรู้สึก เรื่องราว ค่านิยม และเป็นสื่อในการถ่ายทอด ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้อยู่ใน สังคมอย่างมีความสุข

3.3 ประเภทของวรรณกรรมท้องถิ่น

พรทิพย์ ชังธาดา (2538: 13) กล่าวว่า นักการศึกษาได้แบ่งวรรณกรรม ท้องถิ่นโดยทั่วไปตามลักษณะการถ่ายทอด แบ่งเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย 1) วรรณกรรม มุขปาฐะ คือ วรรณกรรมที่ถ่ายทอดโดยการเล่าสืบทอดกันมา วรรณกรรมประเภทนี้ได้แก่ ประเพณี ต่างๆ นิทาน การแห่ล่ขวัญ คำส่วขวัญ ภาษิต ปริศนา ผญา เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก เพลงประกอบการละเล่น 2) วรรณกรรมลายลักษณ์ คือ วรรณกรรมที่บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์ อักษร มีทั้งลักษณะคำประพันธ์ที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง

กรมศิลปากร (2542: 82) กล่าวถึง วรรณกรรมท้องถิ่นปัตตานี ซึ่งแบ่งตาม ลักษณะการถ่ายทอดหรือการสื่อสารได้ 2 ประเภท คือ

1. วรรณกรรมมุขปาฐะ คือ วรรณกรรมที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีก รุ่นหนึ่ง ด้วยวิธีการจดจำหรือเล่าต่อ บอกต่อกันมา ปากต่อปาก โดยอาศัยภาษาพูดเป็นสื่อสำคัญ ได้แก่ นิทาน ลำานวน ภาษิต ปริศนา เพลงกล่อมเด็ก เพลงประกอบการละเล่นของเด็ก เพลงประกอบศิลปะ และการแสดงพื้นบ้าน
2. วรรณกรรมลายลักษณ์ คือ วรรณกรรมที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีก รุ่นหนึ่ง โดยวิธีการจด จารึก บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการถ่ายทอดภาษาพูดออกมา เป็นตัวหนังสือหรืออักษรลงบนหลักศิลา (แผ่นหิน) ใบลาน สมุดข่อย โลหะ กระดาษหรือสิ่งพิมพ์ นวพร ปีตรงลี (2543: 27) จำแนกประเภทของวรรณกรรมท้องถิ่นของไทย ตามลักษณะ ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะรูปแบบวรรณกรรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่
  - 1) วรรณกรรมร้อยแก้ว คือ เรื่องเล่าหรือเรื่องทีบันทึกด้วยภาษาที่เป็นถ้อยคำธรรมดา ไม่มี ลักษณะบังคับใดๆ 2) วรรณกรรมร้อยกรอง คือ เรื่องเล่าหรือบันทึกด้วยภาษาที่จำกัดตาม ลักษณะคำประพันธ์ มีคณะ มีสัมผัส ฯลฯ
2. แบ่งตามลักษณะการถ่ายทอด แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่
  - 1) วรรณกรรมมุขปาฐะ คือ วรรณกรรมที่ถ่ายทอดสืบทอดกันมาด้วยการบอกเล่าและจดจำ ได้แก่ นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นเมือง ปริศนาคำทาย ภาษิตและลำานวน คำานาน นิทาน นิยาย เรื่องเล่า
  - 2) วรรณกรรมลายลักษณ์ คือ วรรณกรรมที่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร บางเรื่องเป็น วรรณกรรมมุขปาฐะมาก่อน แล้วมาบันทึกขึ้นในระยะหลัง

3. แบ่งตามเนื้อหาหรือลักษณะเนื้อเรื่อง ได้แก่ วรรณกรรมทางศาสนา ประวัติศาสตร์ คำสอน เบ็ดเตล็ด

กล่าวโดยสรุป วรรณกรรมท้องถิ่นแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะ การถ่ายทอด ลักษณะของเนื้อหา และรูปแบบวรรณกรรม ทั้งนี้เพื่อให้มีความเหมาะสมกับ ลักษณะในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้ยึดการแบ่งวรรณกรรมท้องถิ่นตามลักษณะการถ่ายทอดหรือ การสื่อสารของ กรมศิลปากร สำหรับ การศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นปัตตานี ทั้งที่เป็นวรรณกรรม มุขปาฐะ และวรรณกรรมลายลักษณ์ พบว่าวรรณกรรมที่ปรากฏเด่นชัด ประกอบด้วย วรรณกรรม ประเภทนิทานพื้นบ้าน ตำนาน เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก การละเล่นพื้นบ้าน ปรินาคำทวย สำนวนไทย กฎเบ็ดเสร็จ และวรรณกรรมคำสอน ดังนั้นจึงได้นำข้อมูลไปปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อจัดกลุ่มนำมาใช้ในการวิจัยเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เพลงพื้นบ้าน ประกอบด้วย เพลงกล่อมเด็ก การละเล่น เพลงประกอบศิลปะ และการแสดงพื้นบ้าน กลุ่มที่ 2 นิทานพื้นบ้าน กลุ่มที่ 3 ตำนาน ประกอบด้วย ตำนาน กฏเบ็ดเสร็จ และวรรณกรรมคำสอน และ กลุ่มที่ 4 สำนวนไทย และปรินาคำทวย

กลุ่มที่ 1 กลุ่มเพลงพื้นบ้าน ประกอบด้วย เพลงพื้นบ้าน และการละเล่นพื้นบ้าน

1) เพลงพื้นบ้าน

พรทิพย์ ชังธาดา (2538: 17) สรุปความหมายของเพลงพื้นบ้านว่า หมายถึง เพลงที่ชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นคิดประดิษฐ์รูปแบบ เนื้อร้อง ทำนองขึ้นเอง ทุกคนยอมรับและ นำไปใช้ร่วมกัน นวพร ปิตรังสี (2543: 28) สรุปความหมายของเพลงพื้นบ้านว่า หมายถึง เพลงของชาวบ้านที่สืบทอดต่อกัน มีท่วงทำนองการขับร้องง่ายๆ ไม่มีเนื้อร้องและทำนองตายตัว จำลอง พิสุทธิพนินทกุล (ม.ป.ป.) กล่าวสรุปความหมายของเพลงพื้นบ้านว่า หมายถึง เพลงที่ ชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นคิดประดิษฐ์ รูปแบบ เนื้อร้อง ทำนอง ขึ้นเองโดยทุกคนยอมรับและ นำไปใช้ร่วมกัน สุกัญญา สุจฉายา (2543: 3) ให้ความหมายและลักษณะเพลงพื้นบ้านว่า เป็น งานวรรณกรรมมุขปาฐะ ซึ่งรวมบทร้อยกรองและดนตรีเข้าด้วยกัน สืบทอดกันมาปากต่อปากและมีลักษณะเด่นอยู่ที่ความเรียบง่ายของถ้อยคำ การร้อง การแสดงออก สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 172) กล่าวถึงเพลงพื้นบ้านสรุปได้ว่า เป็นเพลงที่นิยมร้องเล่นกัน ในยามที่เสร็จจากงาน หรืองานพิธีที่มีคนหมู่มากมาร่วมกันทำงาน เพื่อความสนุกสนานรื่นเริง การกำหนดคำ การสัมผัส และลักษณะการร้องจะต่างกันตรงทำนองและลักษณะการรับของลูกคู่

สรุปได้ว่าเพลงพื้นบ้าน หมายถึง เพลงที่ชาวบ้านในท้องถิ่นคิดรูปแบบ การร้อง การละเล่นเพื่อความสนุกสนานรื่นเริง ใช้ในการทำงานพิธีต่างๆ หรือเป็นการร้อง กล่อมเด็ก ส่วนเพลงพื้นบ้านของจังหวัดปัตตานีที่ปรากฏอยู่มากคือ เพลงกล่อมเด็ก เรียกกันว่า

เพลงชาनोंหรือเพลงร้องเรือ มีทั้งของชาวไทยพุทธและมุสลิม เพลงจำพวกนี้รับช่วงต่อกันมาด้วยความจำ คือ ถ่ายทอดด้วยปากจึงไม่สามารถทราบได้ว่าใครเป็นผู้แต่ง อาศัยการร้องต่อกันเป็นทอดๆ ในเพลงเดียวกันอาจจะมีที่ผิดเพี้ยนแตกต่างกันออกไป ลักษณะเด่นของเพลงชาनों คือ ใช้คำง่ายๆ ผูกถ้อยคำเข้าเป็นคำที่สละสลวย เข้าใจได้ทันที และยังกินความหมายลึกซึ้ง

2) การละเล่นพื้นบ้าน

กรมศิลปากร (2542: 98) กล่าวถึง การละเล่นพื้นบ้าน สรุปได้ว่า เป็นการละเล่นที่เป็นเอกลักษณ์และแบบอย่างเฉพาะท้องถิ่นที่มีมาในอดีต มีผู้แสดงหรือคณะผู้แสดงเป็นฝ่ายให้ ความบันเทิง และมีผู้ซึ่ง ไม่อาจกำหนดตายตัว หรือจำกัดจำนวนเป็นฝ่ายรับการบันเทิงหรืออาจร่วมกันทั้ง 2 ฝ่าย การละเล่นพื้นบ้านแต่ละอย่างมีรูปแบบการแสดงและมีการสืบทอดรูปแบบหลักต่อกันมา ส่วน ทิววรรณ คันธา (2546: 41) กล่าวว่า การละเล่นพื้นบ้านหมายถึง การละเล่นที่สืบทอดกันมา มีกฎ กติกาต่างๆ วัสดุที่ใช้ในการเล่นหาได้ง่ายในท้องถิ่น ส่วนมากเป็น วัสดุธรรมชาติ บางเกมจะมีบทร้องและคำคล้องจองสั้นๆ ประกอบการเล่น ทำให้เกิดความสนุกสนาน สำหรับการละเล่นพื้นบ้านของจังหวัดปัตตานีมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกันกับวัฒนธรรมเพื่อนบ้านโดยเฉพาะกับชวาและมลายู อินเดีย การละเล่นพื้นบ้านที่นิยมกันมานาน ได้แก่ ลิเกฮูลู ร่องเง็ง วายังกูละ มะโย่ง กุบาฮามะ แหมและบูนง ซาซิงดาบิง บานอ ปัตติโรส รยอ กาทลอ บือบือ และว่าววงเดือน

สรุปได้ว่า การละเล่นพื้นบ้าน หมายถึง การละเล่นของท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ และสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต โดยเน้นความบันเทิง ความสนุกสนาน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มนิทานพื้นบ้าน

พรทิพย์ ชังธาดา (2538: 99) สรุปความหมายของนิทานพื้นบ้านว่า หมายถึง เรื่องที่ชาวบ้านเล่าถ่ายทอดด้วยมุขปาฐะ เป็นภาษาร้อยแก้วหรือร้อยคำ สำนวนของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่น เล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานจนไม่ทราบว่าใครเป็นคนค้นคิด

ปัจฉิมภาพ อัครรัตน์ (2540: 21) กล่าวถึงนิทานพื้นบ้านสรุปได้ว่า เป็นเรื่องราวที่เล่าสืบทอดกันมานาน โดยไม่ปรากฏผู้แต่งและได้มีการจดบันทึกไว้ในเวลาต่อมา นับได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งสะท้อนให้เห็นสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ในท้องถิ่นและแสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน

กรมศิลปากร (2542: 119) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้าน คือ เรื่องราวที่เล่าต่อกันมาเป็นเวลายาวนาน อาจจะมีเค้าเดิมเป็นเรื่องจริง เมื่อถ่ายทอดทางวาจาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง อาจมีการแต่งเติมบ้างหรือคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงมากขึ้น

นวพร ปีตรงสี่ (2543: 33) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้าน หมายถึงเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมานานเป็นภาษาร้อยแก้วโดยไม่ทราบว่ามีผู้เล่าดั้งเดิมเป็นใครต่อมาจากเขียนขึ้นตามเค้าเรื่องที่เคยเล่า

สรุปได้ว่านิทานพื้นบ้าน หมายถึง นิทานของแต่ละท้องถิ่นที่เล่าสืบทอดกันมาโดยไม่ทราบว่ามีใครเป็นคนต้นคิด เริ่มต้นเป็นการเล่าต่อกันมาด้วยปาก ต่อมาได้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เนื้อเรื่องอาจมีการแต่งเติมหรือคิดเพิ่มไปจากเดิมบ้าง

กลุ่มที่ 3 ตำนาน ประกอบด้วย ตำนาน กฎเบ็ดเสร็จ และวรรณกรรมคำสอน

1) ตำนาน

พรทิพย์ ชังธาดา (2538: 115) กล่าวว่า ตำนานหมายถึง เรื่องเล่าที่มีมานาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับโบราณวัตถุ โบราณสถานเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 462) ให้ความหมายไว้ว่า ตำนาน คือ เรื่องแสดงกิจกรรมอันมีมาแล้วแต่ปางหลัง เรื่องราวมนานที่เล่าสืบทอดกันมา

กรมศิลปากร (2542: 119) กล่าวว่า ตำนาน คือ เรื่องราวที่เล่าต่อกันมาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของบ้านเมือง สถานที่สำคัญหรือบุคคลสำคัญ มีลักษณะเป็นนิยายแทรกความเชื่อถือ อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ จนดูเป็นเรื่องเหลือเชื่อ

กล่าวโดยสรุป ตำนานหมายถึง เรื่องราวต่างๆที่เล่าต่อกันมาด้วยปาก และต่อมาได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นเรื่องเกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ ประวัติความเป็นมาของบ้านเมือง เกี่ยวกับชื่อสถานที่ บุคคลสำคัญ บางเรื่องอาจแทรกความเชื่อหรือปาฏิหาริย์

2) กฎเบ็ดเสร็จ

กรมศิลปากร (2542: 94) กล่าวถึง กฎเบ็ดเสร็จสรุปได้ว่า เป็นวรรณกรรมของจังหวัดปัตตานี ประเภทกฎหมายโบราณ สันนิษฐานว่าน่าจะคัดลอกมาจากพระอัยการเบ็ดเสร็จในกฎหมายตราสามดวงในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ลักษณะคำประพันธ์แต่งด้วยร้อยแก้ว ต้นฉบับเป็นของเจ้าอาวาสวัดกุสาวดี ตำบลตาเกาะ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี เนื้อเรื่องของกฎเบ็ดเสร็จ เป็นการรวบรวมกฎหมายลักษณะต่างๆไว้ 8 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะไร่นา 2) บ้านเรือน ไร่สวนกระหนาบคาบเกี่ยวกัน 3) การเช่าอิม ช้างวาน ชื้อขาย 4) การให้ 5) การพนัน 6) มูลคดีวิวาท 7) คู่ทรัพย์สิ่งของแห่งผู้อื่น และ 8) เกี่ยวกับโจร

นอกจากให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายโบราณของไทยแล้วยังให้แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจร กฎหมายแรงงาน กฎหมายที่ดิน และยังเป็นบันทึกที่สะท้อนชีวิต สังคม สภาพเป็นอยู่แบบไทยๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ไว้อย่างชัดเจน

กล่าวโดยสรุป กฎเบ็ดเสร็จ หมายถึง กฎหมายโบราณที่มีปรากฏอยู่ในจังหวัดปัตตานี สันนิษฐานว่าคัดลอกมาจากพระอัยการเบ็ดเสร็จในกฎหมายตราสามดวง

3) วรรณกรรมคำสอน

กรมศิลปากร (2542: 95-98) กล่าวถึง วรรณกรรมคำสอน สรุปได้ว่า เป็นคำสอนทางพระพุทธศาสนา ลักษณะคำประพันธ์เป็นร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี และกาพย์สุรางคนางค์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย การกำเนิดร่างกาย บุญคุณของมารดา ความไม่ประมาท

วรรณกรรมคำสอนของจังหวัดปัตตานีดังกล่าว ไม่ปรากฏผู้แต่ง แต่กล่าวถึงผู้ปริวรรต คือ อาจารย์เสถียร เป็นเหลือ ซึ่งเป็นผู้ปริวรรตวรรณกรรมคำสอน ฉบับวัดทุ่งคล้า อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี

กล่าวโดยสรุป วรรณกรรมคำสอน หมายถึง คำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย และการระลึกถึงพระคุณของมารดาผู้ให้กำเนิด โดยแต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี และกาพย์สุรางคนางค์

กลุ่มที่ 4 สำนวนไทย และปริศนาคำทาย

1) สำนวนไทย

สุจริต เพียรชอบ (2539: 149) ให้ความหมายสำนวนไทย สรุปได้ว่า หมายถึง ถ้อยคำในภาษาไทยที่ใช้พูดจาสื่อสารกันโดยมีความหมายเป็นนัย กินความกว้าง ลึกซึ้ง มิได้แปลตรงตัวแต่เป็นความในเชิงอุปมาเปรียบเทียบ หมายรวมไปถึงคำคม คำพังเพย สุภาษิต และโวหารต่างๆ

วันเนา ยูเด็น (2540: 3) กล่าวว่า สำนวนคือ ถ้อยคำ หรือสำนวนหรือเขียนที่มีความหมายไม่ตรงรากศัพท์ หรือตรงไปตรงมาตามพจนานุกรม แต่เป็นถ้อยคำที่มีความหมายเป็นอย่างอื่น ขึ้นอยู่กับเรื่องราวที่กล่าวถึง โดยมีชั้นเชิงของถ้อยคำชวนให้คิดหรือตีความ จึงถือว่าเป็นภาษาที่มีความหมายลึกซึ้งหรือซับซ้อน ถือเป็นความสามารถอย่างหนึ่งในการใช้ภาษา

นพพร ปีตรังสี (2543: 38) กล่าวว่า สำนวน หมายถึงถ้อยคำที่คมคายชวนให้คิด โดยการกล่าวเปรียบเทียบ เปรียบเปรยหรือแฝงความโดยนัย (Second Meaning) อาจมีสัมผัสคล้องจอง ลักษณะเป็นร้อยกรอง หรือไม่ก็มีก็ได้

กรมวิชาการ (2545: ข) และ นฤกร รุจิเรข และคณะ (2547: 234) ให้ความหมายว่า สำนวน หมายถึง ถ้อยคำที่คมคายมีความหมายไม่ตรงตามตัวอักษร เป็นถ้อยคำกะทัดรัด มีความหมายเป็นเชิงเปรียบเทียบ กินใจผู้ฟัง และเป็นการเข้าใจกันโดยแพร่หลาย

บุญนิธิ ภาณุมาศ ฌ อยุธา (2547: 9) กล่าวว่า สำนวนหมายถึง ถ้อยคำ หรือสำนวนพูดหรือเขียนที่มีความหมายไม่ตรงกับรากศัพท์ หรือตรงไปตรงมาตาม พจนานุกรม แต่เป็นถ้อยคำที่มีความหมายเป็นอย่างอื่นขึ้นอยู่กับเรื่องที่กล่าวถึง โดยมีชั้นเชิง ของถ้อยคำชวนให้คิดหรือตีความ ลักษณะของสำนวนมักเป็นถ้อยคำสั้นๆ กะทัดรัด มีคำสัมผัส คล้องจอง โดยคนฟังอาจเข้าใจความหมายทันทีถ้าพูดนั้นใช้กันแพร่หลายทั่วไป แต่ถ้าใช้กัน ไม่แพร่หลายคนฟังอาจไม่เข้าใจทันทีที่ต้องคิดจึงจะเข้าใจ

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 51) กล่าวว่า สำนวน คือ ถ้อยคำหรือข้อความที่สืบต่อกันมาช้านาน มีความหมายไม่ตรงตัว หรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ ในเชิงเปรียบเทียบ

กล่าวโดยสรุป สำนวนคือ ถ้อยคำที่มีความหมายไม่ตรงตามรากศัพท์หรือตรง ตามพจนานุกรม ความหมายเป็นนัย ขึ้นอยู่กับเรื่องที่กล่าวถึง มีชั้นเชิงของถ้อยคำชวนให้คิดหรือ ตีความ

2) ปริศนาคำทาย

พรทิพย์ ชงธาดา (2539: 67) ให้ความหมายของปริศนาว่า หมายถึง การตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยผู้ขึ้นเป็นประโยคที่สัมผัสคล้องจอง สั้นๆ แบบร้อยกรอง เนื้อหาของปริศนาจะซ่อนจุดสำคัญของปัญหาไว้ในคำเหล่านั้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 673) ให้ความหมายไว้ว่า ปริศนา คือ สิ่งหรือถ้อยคำที่ผู้ขึ้นเป็นเงื่อนไขเพื่อให้แก้ ให้ทาย

นวพร ปีตรงสี่ (2543: 38) กล่าวว่า ปริศนาคำทาย หมายถึง ถ้อยคำที่ผู้ขึ้น เป็นปัญหาหรือ คำถามเพื่อความเพลิดเพลินให้ทาย ผู้ถามจะถามตรงๆหรือถามโดยอ้อม คำถามจะ ใช้ภาษาสั้นๆง่ายๆ กระชับ อาจใช้ถ้อยคำธรรมดาเป็นร้อยแก้วหรือมีสัมผัสแบบร้อยกรองก็ได้

กล่าวโดยสรุป ปริศนาคำทายหมายถึง การตั้งคำถามหรือการใช้ถ้อยคำ ผู้เป็นเงื่อนไขเพื่อให้ผู้อื่นทายหรือหาคำตอบ โดยคำตอบจะแฝงอยู่ในตัวคำถาม อาจถามเป็น คำถามธรรมดาหรือมีคำสัมผัสคล้องจอง

3.4 การใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นสื่อการเรียนการสอน

วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นมรดกอันล้ำค่าที่คนในท้องถิ่น ได้คิดค้นขึ้นมา และ สืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน ควรนำไปใช้เป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิด ประโยชน์แก่นักเรียน แต่ด้วยสภาพสังคมปัจจุบันไม่เอื้อต่อการสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น เยาวชนในท้องถิ่นไม่ค่อยสนใจการถ่ายทอดเรื่องราวจากบุคคลในท้องถิ่น เพราะความก้าวหน้าทาง

เทคโนโลยีและมีแหล่งสื่ออย่างอื่นจำนวนมากที่เร้าความสนใจ ทำให้การถ่ายทอดวรรณกรรม
ท้องถิ่นลดลงเรื่อยๆ และกำลังจะค่อยๆ เลือนหายไป เรวดิ เอี่ยมจินนากิจ (2542: 35) ได้กล่าวถึง
การนำวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อการสอน สรุปได้ว่า วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของ
วัฒนธรรม ที่สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีความใกล้ชิดกับคนในท้องถิ่นจึงได้นำมาใช้
เป็นสื่อการสอนอ่าน

วรรณกรรมท้องถิ่น เป็นสิ่งที่มีในชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ มีความผูกพันกับชีวิต
ของนักเรียนหรือคนในชุมชน สามารถนำมาใช้เป็นสื่อการสอนได้ไม่ยาก โดยอาจให้นักเรียน
เป็นผู้ช่วยค้นหา หรือให้ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดหา
เป็นการประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการทำสื่อการสอน และเป็นการดึงดูคความสนใจของ
นักเรียน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ดังที่ ชวนทอง วัชรอาสน์ (2542) และ
ธนพร นันต์ธนะ (2544) ได้นำนิทานท้องถิ่นมาใช้ฝึกเพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความและการเขียน
สรุปความ ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้
เป็นสื่อการเรียนการสอนได้อีกหลายวิธี เช่น นำเนื้อหาเพลงพื้นบ้านมาใช้ในการฝึกอ่านออกเสียง
ตอบคำถาม อ่านจับใจความ ใช้ปริศนาคำทายเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน เล่านิทานเพื่อฝึกให้นักเรียน
รู้จักคิดวิเคราะห์ อภิปราย แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล หรือนำเนื้อหาของนิทาน ดำเนินมา
ให้นักเรียนย่อความ เป็นการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่มีในท้องถิ่นอย่างภาคภูมิใจ

สรุปได้ว่า วรรณกรรมท้องถิ่น เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนใน
ท้องถิ่น มีความผูกพันกับชีวิตของนักเรียน เป็นสิ่งที่หาได้ง่าย และสามารถนำมาใช้เป็นสื่อในการ
พัฒนาทักษะในการอ่านและการเขียนของนักเรียนได้

4. จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านและการสอนเขียน

การวิจัยเรื่องนี้ได้ศึกษาจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและการเขียน ดังนี้

4.1 แรงจูงใจและสิ่งเร้า

4.1.1 แรงจูงใจ (Motivation)

กุญชรี คำชาย (2540: 179) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง แรงขับซึ่งพุ่งตรง
ไปที่เป้าหมายทั้งในลักษณะของการเข้าหาหรือการถอยห่าง สมเกียรติ กินจำปา (2545: 60)
กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งกระตุ้นให้อินทรีย์กระทำการกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอย่างมีจุดหมาย
ปลายทาง ซึ่ง อาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอกก็ได้

สรุปได้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง แรงผลักดันหรือแรงกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้ถึงจุดหมายตามความต้องการ

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542: 37-38) กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ สรุปได้ว่า แรงจูงใจ ที่ทำให้เด็กเกิดความ กระตือรือร้นอยากอ่าน เกิดจากสิ่งต่างๆ เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่ส่งเสริมการอ่านแก่ลูกๆที่บ้าน สถานศึกษามีห้องสมุดที่ดี สามารถดึงดูดความสนใจในการอ่านของเด็ก วิธีการสอนของครู การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การคบเพื่อนที่เป็นนักอ่านหรือ แรงจูงใจจากการที่ได้เห็นตัวอย่างผู้ที่ประสบความสำเร็จ การจูงใจให้เด็กอยากเรียน เป็นเรื่องที่ลึกซึ้งซึ่งมากกว่าความสุข เพราะเป็นรากฐานของความสำเร็จ ความเจริญงอกงามทางจิตใจ และความสามารถของบุคคล (กรมวิชาการ 2544: 60) เพราะฉะนั้นตัวครูถือว่า มีบทบาทมากที่สุด ที่จะหาวิธีการจัดกิจกรรม จัดประสบการณ์ จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการอ่าน

สรุปได้ว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ มาจากหลายแหล่ง ทั้งสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ในโรงเรียน บรรยากาศในห้องเรียน วิธีการสอนของครู

4.1.2 สิ่งเร้า (Stimulus)

สมเกียรติ กินจำปา (2545: 60) กล่าวว่า สิ่งเร้า (Stimulus) หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่มากกระทบอินทรีย์แล้วกระตุ้นให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรมโต้ตอบออกมา สิ่งนั้นอาจจะมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ได้

เต็มศักดิ์ คทวนิช (2546: 150) กล่าวว่า สิ่งเร้า หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

- 1) สิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นภาพ รส กลิ่น เสียง แสง สี รวมถึงสถานการณ์ต่างๆทั้งหลาย
- 2) สิ่งเร้าภายใน ได้แก่ สภาพะการทำงานของระบบต่างๆในร่างกาย เช่น ระบบย่อยอาหาร ระบบขับถ่าย ระบบไหลเวียนโลหิต

กล่าวโดยสรุป สิ่งเร้า หมายถึง สิ่งต่างๆที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมโต้ตอบออกมาอย่างเหมาะสม การที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จจากการอ่านและการเขียนได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่ให้นักเรียนอยากอ่านอยากเขียน และสิ่งเร้าที่ทำให้มีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน ถ้าจัดสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแล้ว จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ทฤษฎีการเรียนรู้

นักการศึกษาได้กล่าวถึงทฤษฎีทางจิตวิทยา ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ดังที่ วรรณิ โสมประยูร (2539: 72) กล่าวไว้ ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์น ไคค์ (Thorndike) ซึ่งเน้นทางด้านสติปัญญา สรุปได้ว่า ผู้ที่มีสติปัญญาดีจะสามารถรับรู้และอ่านจับใจความในเวลาอันรวดเร็ว ตรงกันข้ามกับ ผู้ที่มีสติปัญญาไม่ดี จะใช้เวลาในการอ่านเพิ่มขึ้น ดังนั้นการให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนบ่อย ๆ ก็ เป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านจับใจความดีขึ้น คือ

1) กฎแห่งการฝึกหัด เป็นผลจากการศึกษาของธอร์น ไคค์ มีใจความว่า “สิ่งที่ผู้เรียนทำบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ กันหลายครั้งจนเกิดความชำนาญ ผู้เรียนจะทำสิ่งนั้นได้ดีแต่สิ่งนาน ๆ ทำครั้งจะทำได้ไม่ดี” การสอนวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นวิชาทักษะ นักเรียนจึงควรได้ฝึก ทักษะทั้ง ฟัง พูด อ่าน เขียน อยู่เสมอ ทักษะการฟังนักเรียนมักต้องใช้อ้อยู่เสมอ ในการฟังคำบรรยายของครู แต่ ทักษะการเขียนนักเรียนยังได้ฝึกน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูไม่มีเวลา ตรวจงาน ดังนั้น เมื่อให้ นักเรียนเขียนอธิบาย หรือให้ทำข้อสอบแบบอัตนัย นักเรียนจึงไม่สามารถอธิบายความคิดของตน ได้ นักเรียนจึงควรได้ฝึกทักษะการเขียนให้มากขึ้น การพูดก็เช่นกันเนื่องจากในเวลาเรียนนักเรียน อาจได้พูดไม่ทั่วถึง ครูอาจใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมชมรมวาทศิลป์ให้นักเรียน ได้มี โอกาสฝึกทักษะการพูดนอกเวลาเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดให้ ดีขึ้น

2) กฎแห่งผล ในการเรียนการสอนถ้าผู้เรียนได้ทราบผลการเรียนของตน และผลนั้น ทำให้ผู้เรียนพอใจ จะทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนอยากเรียน ครูจึงควรตรวจผลงานของ นักเรียนทุกครั้ง และให้นักเรียนทราบผลการเรียนของตนอย่างรวดเร็ว การใช้ถ้อยคำติชมผลงาน ของนักเรียน ควรใช้อย่างระมัดระวัง ควรใช้ข้อเสนอแนะเพื่อให้นักเรียนเห็นหนทางที่จะ ปรับปรุงงานของตนดีกว่า จะบอกเพียงว่า “ใช้ไม่ได้” “ไม่ถูกต้อง” การสอนบางเรื่องครูอาจให้ นักเรียนช่วยกันประเมินผลเพื่อนก็ได้ เช่น การสอนพูด ครูอาจออกแบบประเมินผลการพูดให้ นักเรียนได้ช่วยกันประเมินผล และวิจารณ์การพูดของเพื่อน

อำนาจ เลิศชยันตี (2542: 229 – 232) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ของ กาย์ (Gagne) 6 ประเภท ดังนี้

1) การระลึกนึกทบทวน (Reinstating) การเรียนรู้เป็นการเชื่อมโยง ความคิดเดิมที่มีอยู่ในจิตใจของนักเรียน เป็นการระลึกถึงความรู้ความจำ ความคิดประเภทต่างๆ เพื่อการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เกิดจากการจัดกระบวนการเรียนรู้

2) การแยกความแตกต่าง (Discriminating) การเรียนรู้ที่นักเรียนจะใช้

ความคิดด้านความรู้ความจำ การจำแนกประเภทที่มีอยู่ในตัวนักเรียนเพื่อนำมาแยกแยะ เรื่องที่แตกต่างซึ่งเกิดจากการเรียนการสอน

3) การให้ความหมาย (Identifying) การเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ ที่ผู้เรียน ต้องมีความรู้ความสามารถในการให้ความหมายต่อเรื่องราวใดๆ ถูกต้อง

4) การจัดประเภท (Classifying) การเรียนรู้แบบการจัดประเภท เป็น ลักษณะการคิดจัดประเภท

5) การสาธิต (Demonstrating) ความรู้ความสามารถที่อยู่ในจิตใจของ นักเรียนจะสามารถ แสดงออกมาให้ปรากฏทางภายในรูปของขบวนการสาธิตได้ก็ต่อเมื่อนักเรียน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องรานั้นเป็นอย่างดี

6) การคิดประยุกต์เพื่อการปฏิบัติการ (Generating) การเรียนรู้เป็นการ เรียนรู้ขั้นสูงสุดซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เป็นการคิดแก้ปัญหา

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Gagne) เน้นการเชื่อมโยงความคิด นักเรียนจะใช้ความคิดระลึกถึงความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการ สังเคราะห์ สามารถคิดแก้ปัญหาได้ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ที่แท้จริง

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

มีนักการศึกษา ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการอ่านในระดับประถมศึกษาและระดับ มัธยมศึกษา ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านในระดับประถมศึกษา

ศศิธร วงศ์ชาติ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความเข้าใจในการอ่าน และความสามารถในการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอน แบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนตามคู่มือครู โรงเรียนปากคาดวิทยา จังหวัดหนองคาย จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ หนังสือแบบเรียนมุ่งประสบการณ์ภาษา แผนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนตามคู่มือครู และแบบทดสอบวัดความเข้าใจ ในการอ่านและความสามารถในการเขียน ผลการวิจัยพบว่า (1) ความเข้าใจในการอ่านของ นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ความสามารถในการเขียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน

แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมถวิล จูเภา (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้กระบวนการสอนอ่านแนวปฏิบัติการที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุคันทรศีลาราม (หอมศีลวิทยาคาร) อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 20 คน โดยการสอนอ่านตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการตามแนวคิดของคอมส์ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แผนการสอนอ่านตามกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการตามแนวคิดของคอมส์ จำนวน 20 แผน และแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านและ แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่ได้รับการสอนตามกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการตามแนวคิดของคอมส์ มีความเข้าใจในการอ่านดีกว่าก่อนได้รับการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการตามแนวคิดของคอมส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปฏิบัติการตามแนวคิดของคอมส์มีเจตคติต่อการอ่านดีกว่าก่อนได้รับการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการตามแนวคิดของคอมส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยเกี่ยวข้องกับกำกับการอ่านในระดับมัธยมศึกษา

นิลุบล คงเกตู (2540) ศึกษาความก้าวหน้าของการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสื่อเสริมทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสมาคมไทย-ออสเตรเลีย จังหวัดกาญจนบุรี โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 104 คน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสื่อเสริมทักษะการอ่าน ทำการฝึกการอ่านจับใจความ การอ่านโดยเน้นอัตราเร็วและการอ่านอย่างมีวิจารณญาณตามลำดับขั้น ผลการวิจัยปรากฏว่า คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากผลการวิจัยการอ่านข้างต้น สรุปได้ว่า การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา การสอนอ่านตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการตามแนวคิดของคอมส์ และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสื่อ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้นและนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านมากขึ้น

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

นักการศึกษาได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเขียนของนักเรียนในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนในระดับประถมศึกษา

สุวรรณ โสคาราช (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนเขียนตามแนวของเฟอร์เนอร์ (Furner) กับการเขียนปกติ โรงเรียนบ้านห้วยปลาโด จังหวัดอุดรธานี จำนวน 54 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย คือ แผนการสอนเขียนตามแนวของเฟอร์เนอร์กับแผนการสอนเขียนปกติ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่สอนเขียนตามแนวของเฟอร์เนอร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนในกลุ่มที่สอนเขียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กัญญา ทิพย์ลาย (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แผนผังความคิด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนวัดอัมพวันาราม จังหวัดปัตตานี จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ การเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้ว แผนการสอน 6 แผน แบบฝึกการเขียนสรุปความและแบบฝึกหัดการเขียนสรุปความ จำนวน 6 ชุด ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกการเขียนสรุปความ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.07/80.56 และผลสัมฤทธิ์การเขียนสรุปความหลังใช้แบบฝึกสูงกว่า ก่อนใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จำลองลักษณ์ อุณดี (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนความเข้าใจการอ่าน และเจตคติต่อวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสไตล์การคิดแตกต่างกัน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม จำนวน 531 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียน แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านแบบวัดสไตล์การคิดและแบบวัดเจตคติต่อวิชาภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนมีสไตล์การคิดแบบวิเคราะห์ แบบจำแนกประเภทและความสัมพันธ์ต่างมีความสามารถในการเขียน และความเข้าใจในการอ่านอยู่ในระดับปานกลางและมีเจตคติต่อวิชาภาษาไทยอยู่ในระดับดี (2) นักเรียนมีสไตล์การคิดแบบโยงความสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยความสามารถในการเขียนมากกว่านักเรียนที่มีการคิดแบบสไตล์วิเคราะห์ และจำแนกประเภท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการอ่านไม่แตกต่างกัน นักเรียนที่มีสไตล์การคิด

แบบจำแนกประเภทมีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อวิชาภาษาไทยดีกว่านักเรียนที่มีการคิดแบบวิเคราะห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการเขียนในระดับมัธยมศึกษา

ขนิษฐา แสงภักดี (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะ การเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมอ “พัฒนานุกูล” จังหวัดสระบุรี จำนวน 40 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้วสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบอัตนัย จำนวน 2 ชุด ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบฝึกวิชาภาษาไทยเรื่องการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้ว ประกอบด้วยเนื้อหาแบบทดสอบ ระหว่างเรียนจำนวน 10 ชุด และแผนการสอน 10 แผน ผลการวิจัยพบว่า (1) แบบฝึกพัฒนา ทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้วมีประสิทธิภาพ 80.51 / 80.91 (2) คะแนนสอบ ก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยการเขียนข้างต้น สรุปได้ว่า การใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะ การเขียน การสอนเขียนตามแนวของเฟอร์เนอร์(Furner) การสอนเขียนโดยใช้แผนผังความคิด การสอนคิดแบบวิเคราะห์ แบบจำแนกประเภทและแบบโยงความสัมพันธ์ สามารถพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนให้สูงขึ้น และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเขียน

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นสื่อ

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมท้องถิ่นพบว่า ได้มีผู้ทำการวิจัย ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาไว้ ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมท้องถิ่นในระดับประถมศึกษา

ธนพร นันต์ธนะ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้นิทานพื้นบ้านเป็นสื่อ พัฒนาทักษะการฟังเพื่อการเขียนสรุปความ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนจตุร ศึกษา จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่เป็ยะ และ โรงเรียนวัดโพธาราม จังหวัดสงขลา จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แผนการสอน 15 แผน แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ การฟังและการเขียน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การฟังและการเขียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มสูง ปานกลางและกลุ่มต่ำ ที่เรียนโดยใช้นิทานพื้นบ้านเป็นสื่อ แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

อรทัย ชีตารักษ์ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือ เป็นสื่อการเรียนเพื่อพัฒนาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่โป่ง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่โป่ง อำเภอคอกยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการเรียนรู้อ่านโดยใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือเป็นสื่อการสอน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ 3) แบบสังเกตพฤติกรรม 4) แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการใช้นิทานพื้นบ้านเป็นสื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เรียนโดยใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือ เป็นสื่อการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 3) นักเรียนที่เรียนโดยใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือเป็นสื่อการเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการอ่านภาษาไทยในระดับก่อนข้างดี 4) นักเรียนที่เรียน โดยใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือเป็นสื่อการเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเขียนภาษาไทยในระดับก่อนข้างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษา

ปัจฉิมาพร อัครรัตน์ (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้นิทานพื้นบ้านอีสานเป็นสื่อในการสอนอ่าน สำหรับนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการสอนสำหรับ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 10 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมี วิจารณญาณ แบบฝึกการอ่าน 10 ชุด ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอย่างมี วิจารณญาณหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

เรวดี เอี่ยมจินตนากิจ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อการอ่าน โดยใช้แบบฝึกการอ่านจาก วรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวังพิรุณพิทยาคม จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบทดสอบที่มีเนื้อเรื่องเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัด เพชรบูรณ์แบบวัดเจตคติที่มีต่อการอ่าน และแผนการสอน 18 แผน ผลการวิจัยพบว่า คะแนน ผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณและคะแนนเจตคติต่อการอ่าน ก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การอ่าน อย่างมีวิจารณญาณและคะแนนเจตคติต่อการอ่านหลังเรียนมีค่าสูงกว่า และ ไม่มีความสัมพันธ์ ระหว่างผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อการอ่านก่อนเรียน แต่มีความสัมพันธ์ กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังเรียน

ชวนทอง วัชรอาสน์ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการอ่าน
 จับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม โดยใช้นิทานท้องถิ่น
 อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 84 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
 การอ่านจับใจความ และแบบจัดเจตคติต่อวิชาภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนพัฒนา
 การอ่านจับใจความดีขึ้นหลังจากเรียนโดยใช้นิทานท้องถิ่นเป็นสื่อ (2) นักเรียนที่เรียนโดยใช้
 นิทานท้องถิ่นเป็นสื่อการอ่านจับใจความมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ใช้นิทาน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) นักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกัน ทั้งที่เรียน
 โดยการใช้นิทานกับไม่ใช้นิทานเป็นสื่อการอ่าน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ .01 (4) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับความสามารถของนักเรียนกับผล
 การสอนโดยใช้นิทานกับไม่ใช้นิทานเป็นสื่อการอ่าน

นวพร ปีตรงสี (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างประมวลการสอน
 รายวิชา ท 035 วรรณกรรมท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนปากเกร็ด
 จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2543
 โรงเรียนปากเกร็ด จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ประมวลการสอนรายวิชา ท 035
 วรรณกรรมท้องถิ่น และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า ประมวลการ
 สอนรายวิชา ท 035 วรรณกรรมท้องถิ่น มีประสิทธิภาพ 81.99/71.04 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ของนักเรียนที่เรียน โดยประมวลการสอนรายวิชา ท 035 วรรณกรรมท้องถิ่นหลังเรียน
 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มอส (Moss, 1980 อ้างถึงใน สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ 2540) ได้ศึกษา
 ผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชาวเลิศจังหวัดภูเก็ตโดยใช้นิทานพื้นบ้าน
 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาวเลิศจังหวัดภูเก็ตในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำคือ
 อ่านนิทานแล้ววิเคราะห์คุณลักษณะและนิสัยของตัวละคร สถานที่สำคัญที่ปรากฏในนิทานและ
 ความเกี่ยวข้องกับสถานที่จริงในหมู่บ้าน วัฒนธรรมที่แทรกอยู่ในนิทาน นอกจากนั้นยังให้
 วิเคราะห์คุณค่าที่ปรากฏ คติเตือนใจและโครงสร้างของเรื่อง จุดมุ่งหมายของการใช้นิทานพื้นบ้าน
 นอกจากจะพัฒนาการอ่านและการเขียนแล้วยังมุ่งพัฒนาความคิดวิจารณญาณของนักเรียนด้วย
 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนสูงขึ้นและมีวิจารณญาณสูงขึ้น
 เช่นเดียวกัน

คอนราด (Konrad, 1989) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการคิดโดยใช้ นิทานพื้นบ้านซึ่งแตกต่างกันจากหลายวัฒนธรรม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้นิทาน พื้นบ้านที่มาจากหลายวัฒนธรรม ในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็น นักเรียนระดับ 3 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งสอนโดยใช้นิทานพื้นบ้านเรื่องต่างๆ ที่มีความแตกต่างกัน จากหลายวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่มีการบูรณาการมีการฝึกทักษะการคิดด้วย นิทานพื้นบ้าน และเทพนิยายซึ่งมีความแตกต่างกันจากหลายวัฒนธรรมมีผลต่อการพัฒนาทักษะ การคิดของ นักเรียน ให้สูงขึ้นไปพร้อมๆ กับการพัฒนาทักษะการฟัง การอ่านและการเขียน

บอสมา (Bosma, 1999 อ้างถึงใน เรวดี เอี่ยมจินตนาภิจ 2542)

ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเชิงทดลองเพื่อกำหนดความเป็นไปได้ของการใช้นิทานพื้นเมืองเพื่อ การสอนอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา ของมลรัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 99 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม จำนวน 50 คน และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม จำนวน 49 คน ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มทดลอง มีความก้าวหน้าในการอ่านหลังการใช้นิทานพื้นเมือง นอกจากนี้ยังพบว่านิทานพื้นเมือง สามารถ ทำให้นักเรียนสนใจภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น และควรสนับสนุนให้มีความสนใจนี้ตลอดเวลา

จากผลการวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า การใช้นิทานพื้นบ้าน หรือนิทานพื้นเมือง สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่าน ทักษะการคิด การฟัง การอ่านและการเขียนสูงขึ้น

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านกับการเขียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านกับการเขียนในระดับ ประถมศึกษา

อัคราวดี ลีปราศภัย (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้สารภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็น สื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเขาช่องลม จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเขาช่องลม จังหวัด ระยอง จำนวน 27 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการเรียนรู้ 15 แผน แบบฝึกหัด การอ่านและการเขียนโดยใช้สารภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสื่อ จำนวน 15 เรื่อง แบบสังเกตการอ่าน และการเขียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนด้านพุทธิพิสัยมีคะแนนเฉลี่ย 7.29 ด้าน ทักษะพิสัยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 99.51 และด้านจิตพิสัยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 98.02 ส่วนการพัฒนาทักษะ การเขียนของนักเรียนด้านพุทธิพิสัยมีคะแนนเฉลี่ย 7.59 ด้านทักษะพิสัยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 93.58

และด้านจิตพิสัย มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 98.02 2) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนมีความสัมพันธ์กัน ที่ระดับ .51 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านกับการเขียนในระดับมัธยมศึกษา

กัลยาณี เอี่ยมสาย (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้วัฒนธรรมพื้นบ้าน เป็นสื่อพัฒนาการอ่านและการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน เสด็จจวนชยางค์กุล จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน เสด็จจวนชยางค์กุล อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านและการเขียนสรุปความ แบบฝึกหัด การอ่านและการเขียนสรุปความ 19 ชุด แผนการเรียนรู้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 แผน ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนผลสัมฤทธิ์ในการอ่านและการเขียนสรุปความหลังเรียนของ กลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนเรียน คะแนนผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม 2) นักเรียน กลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมพื้นบ้านในระดับดี

จากงานวิจัยข้างต้น พบว่า ส่วนใหญ่ใช้เนื้อหาของนิทานพื้นบ้าน ซึ่งเป็น วรรณกรรมท้องถิ่นประเภทหนึ่ง ส่วนงานวิจัยที่ใช้วรรณกรรมท้องถิ่นประเภทอื่นยังมีน้อย ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า การใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นสื่อ สามารถพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนและเจตคติ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนสูงขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อ การอ่านและการเขียน นอกจากนี้สามารถสรุปได้ว่า การอ่านและการเขียนมีความสัมพันธ์กัน